

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้ง
อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู
The Quality of Life of the Elderly in
Kudphueng Sub-district Administrative Organization,
Suwannakhuha District, NongbuaLamphu Province

ชาญยุทธ์ หาญชนะ
Chanyuth Hanchana

วิทยาลัยพิชญบัณฑิต, ประเทศไทย
Pitchayabundit College, Thailand.

Meerakar1973@gmail.com

Received May 10, 2020; Revised July 12, 2020; Accepted August 25, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล สภาพการดำรงชีวิตและสภาพปัญหาของผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จำแนกตามเพศ ประเภทและกลุ่มอายุ และเพื่อเสนอแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ประชากรคือ ผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในเขตปกครององค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้ง จำนวน 503 คน กลุ่มตัวอย่างคำนวณได้ 223 คน กรอบแนวคิดคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสิ่งแวดล้อม รองลงมา คือ ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคมและด้านสุขภาพร่างกาย ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบ

ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประเภทและกลุ่มอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า ด้านสิ่งแวดล้อมมีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ สรุปได้ดังนี้ ควรมีการเยี่ยมบ้าน จัดรถรับส่ง มีสายด่วนแจ้งเหตุ จัดให้มีจิตอาสาไว้บริการตามหมู่บ้าน บริการข่าวสารหลายช่องทาง จัดให้มีบทบาทในสังคม ตั้งกองทุนฌาปนกิจศพ จัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ จัดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกาย ดูแลที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives of this research included: to study the personal characteristics, condition of living and problems of the elderly; to study the level of quality of life of the elderly; to compare the level of the quality of life of the elderly classified by gender, type and group of age; and to propose the guidelines for development of quality of life of the elderly. The population was the people with the age of 60 and above in the service area of Kudphueng Sub-district Administrative Organization including 503 persons in total. The calculated samples were 223 persons. The scopes of the concepts include 4 aspects of physical health, mental, social relation and environment. The results of findings were as follows. The overall level of quality of life of the elderly was at moderate level. The highest average was the environmental aspect and chronologically followed by the aspects of mental, social relation and physical health. The result of comparison of the level of quality of life of the elderly classified by gender was not different whereas by type and group of age was statistically significant at the level of .05. It was also found that the level of quality of life in environment aspect was different. Recommendations for the development of the quality of life of the elderly can be concluded as the followings. There should be home visits, transportation, emergency lines, public minded volunteers servicing at the village level, various channels for information service, promotion of the roles of the elderly in

society, funeral fund, club of the elderly, establishments of relaxation and exercise, and hygienic dwelling and environment.

Keywords : Quality of Life, the Elderly

บทนำ

โครงสร้างอายุของประชากรโลกและของประเทศต่างๆ กำลังเปลี่ยนไปในทิศทางที่มีอายุสูงขึ้น ในปี 2558 ประชากรโลกมี 7,349 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปประมาณ 901 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 12 ของประชากรทั้งหมด นับได้ว่าประชากรรวมทั่วโลกได้เข้าเกณฑ์ที่เรียกได้ว่าเป็น “สังคมสูงวัย” แล้วประเทศไทยได้กลายเป็นสังคมสูงวัยมาตั้งแต่ปี 2548 คือมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 10 ตามนิยามขององค์การสหประชาชาติ ประชากรสูงอายุกำลังเพิ่มขึ้นด้วยอัตราที่เร็วมากคือ สูงกว่าร้อยละ 4 ต่อปี ในขณะที่ประชากรรวมเพิ่มขึ้นด้วยอัตราเพียงร้อยละ 0.5 เท่านั้น ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Complete Aged Society) คือมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 20 ในปี 2564 (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2553). และจะเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super Aged Society) เมื่อมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 28 ในปี 2574 ซึ่งหมายความว่าสังคมไทยต้องมีการเตรียมการด้านเศรษฐกิจ สังคมและด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เพื่อรับมือสถานการณ์ดังกล่าว (www.dop.go.th: สืบค้นวันที่ 22 มีนาคม 2562) การที่ประชากรวัยสูงอายุมีอายุคาดหมายเฉลี่ยที่ยืนยาวขึ้นมิได้หมายความว่าประชากรวัยสูงอายุจะมีสุขภาพอนามัยที่ดีตามไปด้วย หากผู้สูงอายุไม่ได้เตรียมความพร้อมด้านสุขภาพมาก่อน โอกาสของการเจ็บป่วย การเกิดภาวะทุพพลภาพและภาวะพิการก็จะสูงขึ้นด้วย (เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2545) คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นประเด็นที่นักวิจัยและนักวิชาการหลายสาขาให้ความสนใจศึกษาวิจัยมากกว่าทศวรรษ (Farquhar, 1995; Ormelet al., 1997; Moons, Werner & Sabina, 2006) นับตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งข้อค้นพบจากการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนดูแลช่วยเหลือให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งนี้เพราะคุณภาพชีวิตเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงภาพรวมของผู้สูงอายุว่าเป็น

อย่างไร ทั้งด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่ผ่านมาพบว่า มีนักวิชาการที่ศึกษาแนวคิดและองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต โดยแบ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตตามมิติต่างๆตั้งแต่ 4 ด้าน จนถึงมากกว่า 7 ด้าน องค์การอนามัยโลก แบ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย (Physical domain) ด้านจิตใจ (Psychological domain) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationships domain) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental domain) ซึ่งเป็นแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุด 26 ตัวชี้วัด (WHOQOL-BREF) โดยสุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุลและคณะ นำมาแปลเป็นภาษาไทยเรียกว่าคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกฉบับภาษาไทยชุดย่อ 26 ตัวชี้วัด (WHOQOL-BREF THAI) ลักษณะของแบบวัดคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเป็นมาตรวัด 5 ระดับ (สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ, 2541) ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้ง อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวนผู้สูงอายุอยู่ในความรับผิดชอบจำนวน 503 คน การดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่ผ่านมา มีปัญหาในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไม่ทั่วถึงและไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุได้ จากการลงพื้นที่เพื่อบริการวิชาการทำให้คณะผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์มีความสนใจในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้ง โดยมุ่งหวังว่าผลการวิจัยจะนำไปสู่การแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชนได้เป็นอย่างดี จึงได้เสนอโครงการวิจัยในเรื่องดังกล่าว ผลการวิจัยจะนำไปปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้ง และเป็นรูปแบบให้ชุมชนอื่นที่จะนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล สภาพการดำรงชีวิตและสภาพปัญหาของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้ง จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้ง จังหวัดหนองบัวลำภู

3. เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จำแนกตามเพศ ประเภทและกลุ่มอายุ ในองค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้ง จังหวัดหนองบัวลำภู

4. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในองค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้งจังหวัดหนองบัวลำภู

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรคือ ผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในเขตปกครององค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้ง จำนวน 503 คนคำนวณหากลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการของยามาเน (Taro Yamane อ้างในบุญชม ศรีสะอาด2548 :40) ได้กลุ่มตัวอย่าง 223 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ลักษณะส่วนบุคคล เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด2548 :99)

2.2 แบบบันทึกการประชุมแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จากการประชุมกลุ่ม (Focus Group) จากผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการดูแลผู้สูงอายุ15 คน สรุปเป็นความเรียง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองและชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบลักษณะของแบบสอบถามและได้จัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) ผู้มีประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุจำนวน 15 คนประกอบด้วย นายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ และตัวแทนผู้สูงอายุ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจง ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยการหาค่าเฉลี่ย (x) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation :S.D) ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบ

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จำแนกตามเพศ และประเภทผู้สูงอายุ โดยการทดสอบค่าทีแบบ อิสระ (t-test for Independent Samples) โดยกำหนด ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จำแนกตามกลุ่มอายุโดยใช้ สถิติ F-test (One-way Anova)

ผลการวิจัย

1. สภาพการดำรงชีวิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง เป็นผู้สูงอายุทั่วไป อายุ 60-69 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และประกอบอาชีพเกษตรกรรวมสภาพการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ได้รับเบี้ยยังชีพ อาศัยอยู่กับครอบครัวมีภาระทำงานบ้านบุตรคือ ผู้ดูแลหลักเมื่อเจ็บป่วย เมื่อเจ็บป่วยสถานที่ใช้บริการได้แก่ โรงพยาบาลของรัฐบาล ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์

สภาพปัญหาของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่าง มีโรคประจำตัวที่ต้องพบแพทย์เป็นประจำ การเดินทางไปมาในบริเวณบ้านทำไม่ได้ ส่วนหนึ่งใช้ห้องน้ำด้วยตนเองไม่ได้ การกลั้นปัสสาวะหรือกลั้นอุจจาระมีบางส่วนทำไม่ได้ มีภาวะสมองเสื่อม นอกจากเบี้ยยังชีพที่รัฐจัดให้ไม่มีรายได้ สภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ในห้องนอน ในห้องน้ำ บ้านโคบ้าน ไม่มีราวเกาะ ส่วนที่ผู้สูงอายุใช้เป็น แบบนั่งยอง การเกิดอุบัติเหตุการหกล้ม ส่วนใหญ่หกล้มในบ้าน สาเหตุที่ทำให้หกล้ม เนื่องจากพื้นลื่น

2.ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้ง จังหวัดหนองบัวลำภู

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้ง	ระดับความรู้สึก			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านสุขภาพร่างกาย	2.88	0.394	ปานกลาง	5
2. ด้านจิตใจ	3.01	0.369	ปานกลาง	3
3. ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	3.00	0.436	ปานกลาง	4
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.05	0.315	ปานกลาง	2
5. คุณภาพชีวิตโดยรวม	3.08	0.426	ปานกลาง	1

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในองค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้ง อำเภอสวรรคคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.08$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}= 3.05$) รองลงมา คือ ด้านจิตใจ ($\bar{x}=3.01$) และด้านสัมพันธภาพทางสังคม($\bar{x}=3.00$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ด้านสุขภาพร่างกาย ($\bar{x}=2.88$) สรุปประเด็นได้ดังนี้

2.1 ด้านสุขภาพอนามัยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความสุขกับการพักผ่อนด้วยการนอนหลับที่เพียงพอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การเจ็บปวดตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ทำให้ไม่สามารถทำในสิ่งที่ต้องการด้านจิตใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ มีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวังวิตกกังวล บ่อย

2.2 ด้านสัมพันธภาพทางสังคมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือพอใจในชีวิตทางเพศส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ พอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่นอย่างที่ผ่านมา

2.3 ด้านสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ตอนนี้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ มีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็นมากน้อยเพียงใด

3. ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้ง จำแนกตามเพศ มีระดับคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิต จำแนกตามประเภท พบว่า ด้านสิ่งแวดล้อมมีระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุประเภทผู้สูงอายุทั่วไปและผู้สูงอายุพิการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกันและผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จำแนกตามกลุ่มอายุ พบว่า ด้านสิ่งแวดล้อม มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จึงทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีของScheffe' พบว่ากลุ่มอายุ 60-69 ปี มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับกลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไป

4. ข้อเสนอแนะทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบล กุดผึ้ง ได้ดังนี้

4.1 ด้านสุขภาพร่างกายที่ประชุมได้กำหนดแนวทางพัฒนาดังนี้

1) การเยี่ยมบ้านเป็นกลุ่มกำหนดปฏิทินการเยี่ยมบ้านให้ชัดเจน โดยจัดให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขไปเยี่ยมและให้คำแนะนำเป็นกลุ่มโดยกำหนดกลุ่มตามหมู่บ้าน เพื่อสอบถามเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของผู้สูงอายุและแนะนำการรักษาสุขภาพ

2) การเยี่ยมบ้านเป็นการเฉพาะราย กรณีนี้เป็นการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพ หรือเจ็บป่วยเป็นการเฉพาะทาง องค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้งจะส่งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขไปเยี่ยมและตรวจสุขภาพ กรณีเจ็บป่วยร้ายแรงก็จะจัดรถรับส่งไปยังโรงพยาบาล โดยมีสายด่วนแจ้งเหตุขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้งเพื่อติดต่อเจ้าหน้าที่โดยตรง

3) จัดหาแพทย์แผนไทยไว้บริการตามหมู่บ้าน

4) จัดบริการรักษาโดยแพทย์แผนไทย เป็นการเฉพาะรายที่ร้องขอมายัง องค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้งหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

5) จัดอบรมการบำบัดทางแพทย์แผนไทยเบื้องต้นให้แก่ผู้สูงอายุเพื่อบริการตนเองในชุมชนของตนเอง กรณีเจ็บป่วยเล็กน้อยหรือการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

4.2 ด้านจิตใจ ที่ประชุมได้กำหนดแนวทางพัฒนาไว้ดังนี้

1) จัดสอดแทรกความรู้ให้ในการพบปะเยี่ยมเยียนรายกลุ่มในแต่ละชุมชน

2) จัดทำเอกสารเผยแพร่ส่งให้ถึงบ้านผู้สูงอายุแต่ละคน

3) เผยแพร่ความรู้ผ่านหอกระจายข่าวของชุมชน / หอกระจายข่าวของวัด ในชุมชน/ทางกลุ่มโทรศัพท์มือถือออนไลน์ เป็นต้น

4) จัดให้ผู้สูงอายุได้เผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามความสามารถที่ตนเองถนัดโดยจัดให้เผยแพร่ความรู้ให้กลุ่มผู้สนใจ ตามวัด ตามโรงเรียน ตามกลุ่มอาชีพ เป็นต้น

2.5 ตั้งกองทุนฌาปนกิจศพในแต่ละหมู่บ้าน และเชิญชวนไปร่วมงานศพและทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ถึงแก่กรรม เป็นต้น

4.3 ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ที่ประชุมได้กำหนดแนวทางพัฒนาไว้ดังนี้

1) จัดตั้งชมรมผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้ง โดยมีเครือข่ายของชมรมอยู่ตามหมู่บ้านต่างๆ ที่สามารถติดต่อประสานงานกันได้โดยสะดวกในการทำงานแบบที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม

2) จัดสถานที่ สวนสาธารณะกระจายไปยังหมู่บ้านต่างๆ และปรับปรุงสถานที่เดิมให้เหมาะสมปรับปรุงวัดและโรงเรียนให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกาย

3) จัดหาวิทยากรแนะนำการออกกำลังกายจากครูหรืออาสาสมัครในแต่ละหมู่บ้านเป็นผู้นำในการออกกำลังกายและทำกิจกรรมนันทนาการ

4.4 ด้านสิ่งแวดล้อม ที่ประชุมได้กำหนดแนวทางพัฒนาไว้ดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้งตั้งคณะกรรมการดูแลที่อยู่อาศัยให้ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย โดยจัดเจ้าหน้าที่ออกให้ความช่วยเหลือดูแล ความสะอาดของบ้าน บริเวณบ้านหรือห้องน้ำห้องส้วม ให้ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ตั้งกลุ่มโทรศัพท์ผู้สูงอายุ เพื่อติดต่อสื่อสารเมื่อจำเป็น

อภิปรายผล

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้ง อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสิ่งแวดล้อม รองลงมา คือ ด้านจิตใจและด้านสัมพันธภาพทางสังคมตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ด้านสุขภาพร่างกายทั้งนี้อาจเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้ง อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นพื้นที่ทำเกษตรกรรมปลูกอ้อย ทำนา ทำสวนผลไม้ ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่เป็นป่าเขาที่อุดมสมบูรณ์ มีวัดที่มีชื่อเสียงที่จะไปร่วมทำบุญในพื้นที่ใกล้เคียงหลายวัดจึงมีความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่และมีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียดส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านสุขภาพร่างกาย ทั้งนี้อาจเนื่องจากพื้นที่อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภูเป็นพื้นที่ปนเปื้อนสารเคมีจากการทำไร่อ้อยเช่น ยามาหญ้าและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมากที่สุดในระดับจังหวัดและระดับประเทศทำให้ส่งผลต่อสุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยภรณ์ เลาหบุตร (2557) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ 7 ตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวม คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับค่อนข้างดี เมื่อจำแนกตามรายด้านได้ดังนี้ ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในอันดับ 1 ด้านร่างกายอยู่ในอันดับ 2 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในอันดับ 3 ด้านจิตใจอยู่ในอันดับ 4

ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จำแนกตามเพศ พบว่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามประเภทพบว่าผู้สูงอายุประเภททั่วไปและประเภทพิการ มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบตามระดับอายุพบว่าผู้สูงอายุกลุ่มอายุ 60-69 ปี และกลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไป มีคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจาก บ้านเรือนที่อยู่อาศัยในชนบทมีสภาพไม่เอื้อต่อผู้สูงอายุที่พิการและไม่เอื้อต่อผู้สูงอายุตอนปลายคือกลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยภรณ์ เลาบุตร (2557) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ 7 ตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผลการเปรียบเทียบ พบว่า คุณภาพของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ 7 ตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ที่มี เพศ อาชีพ สถานภาพต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้สูงอายุ ที่มี อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวีระพงษ์ พรายภิรมณ์ (2557) การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลสวนส้มอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาครผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลสวนส้ม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่าผู้สูงอายุจำแนกตามอายุที่แตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้สูงอายุจำแนกตามเพศ การศึกษา สถานภาพและรายได้ที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลกุดผึ้ง อำเภอสวรรคคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยมีการเยี่ยมบ้านเป็นกลุ่มและมีการเยี่ยมบ้านเป็นการเฉพาะราย กรณีเจ็บป่วยร้ายแรงก็จะจัดรถรับส่งไปยังโรงพยาบาล โดยมีสายด่วนแจ้งเหตุเพื่อติดต่อเจ้าหน้าที่โดยตรง จัดบริการรักษาโดยแพทย์แผนไทยและ

อบรมจิตอาสาเป็นการดูแลเบื้องต้น ให้ผู้สูงอายุมีบทบาทในสังคมโดยเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามความสามารถที่ตนเองถนัด ตั้งกองทุนมาปณิกิจศพในแต่ละหมู่บ้าน และจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ จัดสถานที่ สวนสาธารณะ ปรับปรุงวัดและโรงเรียนให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกาย จัดหาวิทยากรแนะนำการออกกำลังกายจากครูหรืออาสาสมัครในแต่ละหมู่บ้านเป็นผู้นำในการออกกำลังกายและทำกิจกรรมนันทนาการ นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งคณะกรรมการดูแลที่อยู่อาศัยห้องน้ำห้องส้วม ของผู้สูงอายุให้ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2553). *แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564)*. กรุงเทพฯ : เพ็ญเทพวานิชย์.
- เกื้อ วงศ์บุญสิน, (2545) *ประชากรศาสตร์ : สารเพื่อการค้าตัดสินใจเชิงธุรกิจ*, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บุญชม ศรีสะอาด. (2548). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยภรณ์ เลาหบุตร, (2557). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ 7 ตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี*, บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วีระพงษ์ พรายภิรมณ์, (2557), *คุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลสวนล้ม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุลและคณะ. (2541). *เปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุด 100 ตัวชี้วัดและ26 ตัวชี้วัด*. เชียงใหม่ : โรงพยาบาลสวนปรุง.
- Farquhar, M. (1995).Elderly people's definitions of quality of life. Social science&medicine, 41(10), 1439-1446.